

Szeptóriózis a téli búzában

Автор(и): доц. д-р Евгений Димитров, ИРГР, Садово

Дата: 10.10.2024 Брой: 10/2024

Összefoglalás

A szeptóriás betegségek a búzaállományokban gyakran előforduló fő gombabetegségek közé tartoznak. Ide tartozik a levélfoltosság és a tavaszi levélszáradás. Fő hatásuk a növényekre a terméscsökkenés és a szemminőség romlása. A védekezés különböző agrotechnikai intézkedésekkel és fungicidek alkalmazásával történik.

A búza szeptóriás betegségei a hazai búzatermesztésben egyre nagyobb jelentőséget kapnak a rozsdá- és lisztharmatbetegségek mellett. Ennek oka a kórokozó fejlődésének kedvező éghajlati viszonyai, a fogékony fajták termesztése és a nem megfelelő agrotechnika. A szeptóriás betegségek közé tartozik a levélfoltosság és

a tavaszi levélszáradás. Ezek minden évben előfordulnak búzaültetvényeinkben, és bár a termés csökkenés kisebb a rozsdákhoz képest, nem szabad alábecsülni őket.

A levélfoltosság, amelyet korai levélszáradásnak is neveznek, a *Septoria tritici* által okozott gombabetegség. A betegség tünetei már ősszel megfigyelhetők apró, szürkészöld, határozatlan szélű foltok formájában, amelyek gyorsan megnagyobbodhatnak. Fokozatosan a foltok középső része halványsárgásbarna színt ölt, és apró fekete pontok (piknídiumok) jelennek meg benne. Hasonló tünetek figyelhetők meg a búzanövények szárán is. A súlyosan fertőzött növények gyengének tűnnek, és az ezekből később nyert szem kicsi és ráncos. Egyes esetekben ez egész növények elhalásához vezethet. A levélfoltosság a búzán egyidejűleg fejlődik olyan betegségekkel, mint a lisztharmat és a barna rozsdá.

A betegség kórokozója a fertőzött növényi részekben telel át micélium és konídium formájában, és enyhe teleken képes folyamatos fejlődésre. Kedvező feltételek a betegség kialakulásához magas levegő páratartalom (80–90%), tartós esős időjárás és körülbelül 20–22°C-os hőmérséklet esetén állnak elő.

A tavaszi levélszáradást a *Septoria graminum* gombakórokozó okozza, melynek tünetei tavasszal elliptikus, halványsárgásbarna foltok formájában figyelhetők meg, amelyeket egyes esetekben keskeny barna szegély határol. Később számos sötétbarna piknídium jelenik meg a foltokban. Súlyos fertőzés esetén a levelek kiégnek és kiszáradnak.

A kórokozó piknídiumok formájában telel át a fertőzött növényi maradványokban, és azokban képződő spórák okozzák az új fertőzéseket tavasszal. A tartós esős időjárás és a magas levegő páratartalom kedvez a betegség fejlődésének.

Az említett fitopatogének **ellenőrzése** különböző intézkedésekkel történik, beleértve a két-hároméves vetésforgó betartását a tavalyi búzaföldektől való térbeli elszigeteléssel, a korai vetés kerülését, valamint a növényi maradványok és az önkéntes növények megsemmisítését a betakarítás után a talajműveléssel. Kiegyensúlyozott műtrágyázást kell alkalmazni, és nem szabad magas nitrogén adagokat használni, mivel azok a növényeket fogékonyabbá teszik a fertőzésre. A vegyi védekezés magában foglalja a fungicidek megelőző alkalmazását vagy a gazdasági káreszhatár elérésekor történő kezelést.

Fotók ©: C.Grau und B.Burrows

Irodalom:

1. Ponomarenko, A., Goodwin, S., Kema, G. (2011), *Septoria tritici blotch (STB)*. *Plant Health Instr*, 10.
2. Fones, H., Gurr, S. (2015), *The impact of Septoria tritici Blotch disease on wheat: An EU perspective*, *Fungal genetics and biology*, 79, 3-7.
3. Gilchrist, L., Dubin, H. (2002), *Septoria diseases of wheat*, *Bread Wheat Improvement and Production*, *FAO Plant Production and Protection Series* (30).
4. Stavcheva, J. (2003), *Atlas of diseases of agricultural crops, Volume 3 Diseases of field crops*.
5. <https://ahdb.org.uk/knowledge-library/septoria-nodorum-disease-symptoms-in-cereals>
6. Prescott, J., Burnett, P., Saari, E., Ransom, J., Bowman, J., De Milliano, W., .Geleta, A. (1986), *Wheat diseases and pests: a guide for field identification*.
7. Wolf, E. (2008), *Septoria Tritici Blotch*, *Plant Pathology*, EP133.
8. Loughman, R., Thomas, G. (1992), *Fungicide and cultivar control of Septoria diseases of wheat*, *Crop Protection*, 11(4), 349-354.